

16. února 2007

DEFINICE ETNICITY

- zohledňuje přístup k sociálnímu konstruktivismu

Etnicita

- sociální konstrukce

a) soubor představ - vychází z nějakého pozorování, ale samostatně je nelze úplně pozorovat

b) rozdělení lidí - na základě představ rozdělujeme lidstvo na skupiny, jež se odlišují

způsobem života a kulturou, v této kategorii hraje důležitou roli vědomí vlastní

sounáležitosti (kam se sama zařazují)

- vědomí sounáležitosti s etnikem = etnické vědomí

- jeho základem je skupinová kosmologie (vidění světa a jeho zákonitostí)

- skupinová kosmologie se utvrzuje společnou sociální zkušeností, sdíleným kontextem a sociálním viděním

- etnicita je hlavním prvkem sociální organizace společnosti

- součástí etnického vědomí je výčet prvků, které se příslušníci dané skupiny domnívají, že jsou odlišné od ostatních (jsou nutné k definování hranice)

- některé ty prvky jsou ověřitelné, jiné ne

- jazyk, společní předci, náboženství, zvyky, hodnoty a normy, dějiny, společné území, společný nepřítel, vyspělost skupiny, význam skupiny pro udržování běhu světa

- počet prvků je nevyčerpateľný

- existence etnické skupiny je obvykle rozeznatelná, když používá **etnonym** - pojmenování etnika

- etnické skupiny se často vymezují územím a pěstují si některé zvyklosti, které se odlišují od ostatních

- všechny sociální skupiny nemusí mít etnické vědomí, některé se mohou definovat na základě jiných kritérií

- etnická indiference

- etnicita je otázkou vyjednávání

- tady je otázkou přiřazení (nemůže se vycházet pouze z toho, co o sobě tvrdí skupina, i když je vnitřně indifferovaná)

- pojem etnicita zdomácněl až v 60. letech 20. stol.

- 2 funkce:

a) nahrazuje koncept tribalismu

- koloniální doba používala pojem tribe, obyvatelstvo žilo hlavně na venkově, základem bylo příbuzenství (sňatková politika), potom lidé odcházejí do měst (detribalizace), kde se vytvářejí nové kolektivy (symbolické roviny příbuzenství)

b) nachází označení pro migrační skupiny jiného prostředí

- začalo to v USA, migranti z jedné skupiny (z jednoho státu), ale zůstává jiný etnický status

- 70. - 80. léta - diskuze o vlastnostech etnicity, vytvořeny 3 přístupy:

a) primordialisté

- představa, že etnikum je základem vlastností lidské sociability a prolíná se lidskou historií jako celkem (jazyk, zvyklosti)

- představitelé - Julian Bramley, Anthony Suithe („Etnický pochod národů“)

b) situacionisté

- badatelé, kteří se zabývali etnickou realitou

- představitelé - Nathan Glazer, Daniel Moynihan, Jean Bazin

- lidé, kteří se zabývali migrací na americkém kontinentě

- člověk má celou řadu identit, z nich etnicita je mezi nimi jedna, není výlučná, člověk ji preferuje vzhledem k situaci, ve které se nachází

- není to stabilní vlastnost

- v Evropě - chápáno jako urbanizace a rozpad původních kmenových příbuzenství

c) modernisté

- aby byl člověk modernista, musí být trochu i historik
- představitelé - Ernest Gellner, Eric Hobsbawm
- předěl mezi neindustriální a industriální dobou
  - společnost předindustriální - společnost vysoké homogenní kultury, kultura panovníků, šlechty, obchodníků, kultura je snadno přenositelná, důležitou úlohu hrají tradice, existuje tu řada lokálních kultur, není možné jednotlivé vrstvy snadno prostupovat, lidé mají lokální vědomí a náboženství
  - industriální společnost - dojde k narušení těch předělů (společnost vyžaduje kvalifikované pracovníky), lidé se stěhují do měst, začíná fungovat mobilita a společná znalost, musí zde být nějaká ideologie, která lidi stimuluje do jednoho společenství (etnická ideologie), společenství je pojednáno v termínech rodiny
- etnicita je chápána jako nějaká složka nacionalismu
- ostrá polemika mezi sebou

d) etnické hranice a skupiny

- Fredrik Barth
  - norský sociální antropolog
  - jeho teorie vystavena na řadě výzkumů pákistánských a albánských etnik
  - etnicita je záležitostí kultury
  - žák Raimonda Firtha, Edmunda Leacha
  - etnicita nevzniká kulturní jinakostí, ale sociální
  - etnicita je asymetrická, nepokrývá všechny prvky kultury stejně
- koncept cti (IZZAT) - postaven na několika věcech
  - a) společná genealogická linie
  - b) náboženství (problém muslimů)
    - melmastia - používání hmotných prostředků
    - řešení věcí veřejných - JIRSA (lidé z lokálních prostředí se sejdou na autonomním voleném místě a o problému mluví tak dlouho, až se sjednotí na řešení)
    - řešení rodinného života - PARDAH (hlava rodiny rozhoduje a je za vše zodpovědná)
      - hlava rodiny je nejvyšší ctností
- Clyde a Florence Kluckhohnovi
  - 50. léta, USA
  - dominantní a variantní hodnotové orientace
  - na anglofonní a hispanšské kultuře v USA se snaží se snaží dokázat, že existuje omezený počet nějakých hodnotových orientací

- 5 otázek:

- a) jaká je dominantní modalita vztahu jednoho člověka k druhému?
  - jeden druhému je konkrétem/jeden se o druhého nezajímá/jeden druhému je spolupracovníkem
- b) jaká je kl. časová dimenze?
  - člověk je obrácen směrem k minulosti/člověk se soustředí na přítomnost/člověk se soustředí na budoucnost
- c) jaký je hlavní oceňovaný typ osobnosti?
  - typ pokorný, submisivní, receptivní/autonomní svébytná bytost/dominantní bytost
- d) jaký je vztah člověka k přírodě?
  - člověk se přírodě podřizuje/člověk se cítí součástí přírody/člověk chce přírodu zkrotit
- e) jaké jsou vrozené vlohy člověka?
  - choleric/sangvinik (anglofonní)/melancholik (hispanofonní)

- Fredrik Barth - mocenské působení zevnějšku (např. Pákistánci ve Švédsku)
- Catherine Verdery - tato teorie je vytvořená v prostředí, kde jsou ty hodnoty neutrální

Pojetí etnicity zevnějšku

- pojmenování skupiny podle nějakého znaku (podle způsobu života) → popsání největších vnějších odlišností od ostatních → problematika způsobu obživy → popis adaptace na prostředí → způsob bydlení → zdravotní stav skupiny

16. března 2007

- v rodinách probíhá partnerská výměna
- retribalizace - symbolické vytvoření koalic
- **dichotomizace** - vytváření si stereotypu, na jehož základě určujeme mezietnickou hranici
- **komplementarizace** - hledání na základě vymezené hranice nějakých modelů koexistence
- buď ta komplementarizace vede k uznání nějaké menšiny, nebo naopak
- Clyde Mitchell - pivnice - příklad na dvou lidech z různých kmenů, ale podobné kultury (žena nerozlišuje mezi nimi hranici, muž ano)
- 1999 - příklad Rómů v Jablonci nad Nisou - tři studentky (slovenská katolička - znala Rómy, rakouská levicová studentka - Rómy nezná a dá na řeči jiných, a Češka - Rómy znala), které se snaží dělat výzkum v komunitě Rómů, všechny mají stejná data, ale každá má jiný pohled na tu komunitu, proto nakonec každá píše svou závěrečnou práci jinak:
  - Slovenka to napsala, tak jak Rómy znala, při tom vše brala podle katolických zákonů, brala Rómy ostatní lidi, nedichotomuje
  - Rakušanka Rómy nepojmenovala, ale psala o celém městě, jak bylo zničené, protože nemělo peníze, vše brala bez rozdílu, nedichotomovala
  - Češka byla nadšená, protože mohla majoritní skupině referovat o Rómech a jejich zvycích, studovala jejich vnitřní členění, zjistila, že Rómové sami překračují hranici, protože v tom vidí plus

Bogardova škála sociální distance

- rozlišení hranic mezi skupinami, podle jejich prostupnosti (oženil bych se s ním ... bydlel bych s ním ... přátelil bych se s ním ... mohl by mě navštěvovat ... občas bychom spolu promluvili ... bydlel bych nějakou vzdálenost od něj ... nepustil bych ho k sobě)
- kmen Karadžeri v Austrálii - lovecko-sběračský způsob obživy, ale jen když se rozdělí do menších skupin ... otázka: Jak může tato celá skupina (40-80 lidí) držet pohromadě?
  - a) pravidlo, že se nesmí brát mezi sebou, ale vždy musí vybírat partnera z jiného kmene
    - panaka = burung
    - karimba = poldjeri
    - ... když si panaka bere burung, tak děti dostanou status, podle toho, co je jejich matka, pokud je matka panaka, děti budou paldjeri a mohou si pak vzít jen karimba, pokud bude matka burung, potom dítě bude karimba a může si vzít jen poldjeri
  - b) Bugari = vztahuje se k vazební společné síle, všechny věci bugari byly stvořeny v dobách, kdy byl stvořen svět, posvátný
    - Kumbali = jmenovec, soukmenovec, vztahuje se k sociálnímu statusu
    - každý Karadžeri má jeden nebo několik totemů vztahující se k nějakému přírodnímu druhu, nebo síle, které je Bugari, s těmi věcmi jsou spojeni (když žena otěhotní, má její muž mít sen, kde vidí bugari = duše dítěte, které bude spojeno s dítětem)
    - legenda o stvoření světa - dva bratři Baganjimbiri, před nimi nebylo nic, oni stvořili svět, objevili se na jihu a postupovali směrem na sever, povstali ze Země, nejdřív byli dvěma psi, pak muži a nakonec vodními hady, první, co poznali, bylo svítání a zpěv ptáka, a tak byl stvořen svět (něco uviděli a uslyšeli, tak to muselo existovat), postupně viděli všechno, viděli také množství mužů a žen, kteří byli bezpohlavní, určili jejich pohlaví, popudili si ale proti sobě zvířata, protože se jim smáli, a zvířata je nakonec zabila
    - tohle se stalo v časech Bugari
- aby se dítě stalo mužem, musí projít iniciačním procesem ve 12ti letech - chlapec je odveden mimo rodinu, potom získává označení Nimamu, tak je označován rok nebo dva, potom je vyzván k rituálu, který většinou provádí jeho starší bratr, rituálně je bratrem odtržen od kruhu kolem ohně a je nezván Malulu, ostatní ho oplakávají, začíná hostina,

Malulu je opět opuštěn. Druhý den začíná další obřad, kdy je chlapec odveden do buše, chlapec je připravován, dávají mu pít teplou krev blízkých, chlapec má při tom zavázaný oči, aby neviděl dospělé muže, který tu krev tak pije, potom se vrací mezi ostatní, pak je veden na cestě, která by měla kopírovat cestu bratrů Baganjimbiri okolo území Karadžeri, potom se vrací zpět a jeho rodina předstírá nepřátelské chování, protože už přišel někdo jiný, chlapec si sedne před otce a nabízí mu dary, potom se omlouvají za špatné pohoštění, ale chlapec to musí chválit, pak se vydají na místo, kde mu provedou obřizku, chlapec odchází do buše na několik dní, kde se učí celý rituál z pohledu dospělých mužů, potom je nazván Miangu

23. března 2007

nacionalismus

- národ

- název pro nějaké sociální uskupení, politická jednotka
- proč politická jednotka? - vyplývá to z definice politiky - proces závazného rozhodování určité skupiny lidí s pluralitou názorů o správě věcí veřejných v rámci státního nebo jinak definovaného útvaru
- hierarchizace, stratifikace
- příslušníci mají vědomí sounáležitosti, jsou přesvědčeni, že k této jednotce patří, uznávají určitý souhrn pravidel, mají společné cíle v oblasti sociální, kulturní, politické a ekonomické
- ta pravidla jsou také sociální, politická, kulturní, ekonomická
- měl by mít nějakou formalizovanou strukturu, historickou genezi a představu, že jeho příslušníci mají nějaký společný úděl
- národ tvoří rodiny, lidi obou pohlaví, různé vzdělanosti, zaměstnanosti
- sounáležitost navazuje na duchovní i materiální kult
- národy jako politické jednotky vznikly procesem industrializace, s rozpadem buržoazie
- existence moderních politických národů se podmiňuje s existencí moderních politických států
- národy se definují navzájem vůči sobě
- společně sdílený soubor hodnot
- povědomí o společném území, kultuře, jazyce, nepřátelích → tyto pocity vytvářejí pocit spojení
- národy jsou natolik velké a komplikované skupiny, že předpokládáme nějaké jejich vlastnosti, o kterých se ovšem nemůžeme přesvědčit
- podmínky pro vznik moderních národů se začínaly formulovat už v 18.
  - převrat mezi jednotlivými společenskými vrstvami
  - průnik masmédií mezi lidmi
  - politizace společenského života
  - ⇒ zánik regionálních specifik
- komunita - společenství živých bytostí, které sdílejí společné území, charakterizuje ji sdílená interakce

nacionalismus

- **neutrálně** - nacionalismus lze definovat jako soubor symbolů a přesvědčení, jež vyvolávají pocit příslušnosti k určitému národu
  - ideologie určitého národa
- **pejorativně** - hyperprofované netolerantní národní vědomí
  - nacionalismus je politickým principem
  - každé národnostní hnutí musí být separatistické, pokud ten národ žije už v jednom národu
  - nacionalismus požaduje spojení významů stát a národ → pokud toto není naplněno, ale i pokud je, vyvolává to národnostní cítění
- pokud bychom používali tu pejorativní definici nacionalismu, musíme znát ještě pojmy jako je národní hrdost, národní cítění
- Francie se považuje za nejtypičtější příklad státního nacionalismu (pokud se někdo narodí na území Francie, stává se jejím příslušníkem, neexistují zde menšiny - jen Francouzi a cizinci)

- etnokulturní nacionalismus

- typický tím, že většinou vzniká, když národ není silný, aby vytvořil podmínky, aby vytvořil vlastní státní útvar → příslušníci se sami začnou charakterizovat a spojovat dohromady na základě společného jazyka, historie,...
  - tento národ může existovat v několika státech nebo jen v části jednoho státu
  - např. Kosovští Albánci
  - vždycky to bylo i Německo (herderovský nacionalismus), české prostředí je tímto typem nacionalismu poznamenáno
  - nevytvářejí ho vládnoucí skupiny, ale intelektuálové z měšťanských vrstev
- #### - americký nacionalismus
- typický tím, že definuje národ jako společenství lidí vyznávajících stejné etické normy
- #### - nacionalismus útvarů jako je Sovětský svaz nebo Jugoslávie, kde se rodili Sověti a Jugoslávci (ne Češi, nebo Bulhaři)

30. března 2007

- Michal Dietler

- archeologický manionacismus - zajímá ho pouze historie populace, jak působí na konstruování moderního státu a jak k tomu může přispět archeologie
- „Naši Galové“ - tématem jsou Keltové; kultura je nesourodá a různorodá; v historických spisech se termín Kelt objevil už v 6. stol. př. n. l., pro Řeky to byli první cizinci na jejich severních hranicích; během 4. stol. překračují Alpy; jsou námětem pro antické sochařství; podle Dietlera musíme jejich jednotící prvek hledat v řecké kultuře; dnes se pojem keltský používá pro keltské jazyky; část lidí takto označovaných bylo podmaněno Římem → převrstvení této kultury kulturou římskou
- Francie potřebuje, aby ten stát měl význam autenticity → uvažuje o třech zdrojích identity (také zdrojem pro nacionální tradici)
  - a) vychází z názvu samotného státu - Frankové (5. století, dynastie Merovejců), 1789 - franskou identitu si šlechta ostře střežila, revoluce; Francie je složena ze dvou kmenů - Frankové (zvoleni za jediné pány) a Galové → hranice mezi nimi byla neprůchodná → tato etnicko rasová dichotomie pomáhala udržet šlechtě odstup; Řím byl vzorem pro vytváření institucí
- vliv Keltů stoupá v době, kdy byly nalezeny Osianovy zpěvy → pocit, že Francouzi jsou přímými potomky Galů
- Napoleon zakládá keltskou akademii (výzkum keltských jazyků,...), sleduje tím i politické záměry (expanzí do Evropy by mohl získat ztracená Galská území)
- Francie = nejstarší dcera keltství → měla by tedy spravovat největší část území Keltů
- Bretaň není jediným místem Francie, kde se keltská kultura ještě udržuje
- po revoluci v roce 1789 - snaha dát celému státu jeden jazyk - podle Dietlera je to snaha pragmatická
- během 20. stol. se Bretaň stala součástí francouzské ekonomiky (dolní Bretaň Keltové, horní Bretaň spíš Francouzi)

- Eric Hobsbawm

- lidový protinacionalismus (existují další formy identity, na které nacionalismus navazuje)
  - a)
  - b) Evropě existovaly různé politické statky
- národní jazyky jsou vždy z poloviny konstruktivně vymyšleny - ne vždy se výběr jazyka podaří napoprvé (Slovensko)

13. dubna 2007

DOPLNIT!!!

27. dubna 2007

Velká Británie

- s nacionalizací a industrializací zde roste centrální moc v Londýně → politické sjednocování ostrovů → celá řada oblastí s personální unií
- nevytváří se zde nějaká kulturní homogenita, pouze politická a hospodářská
- z toho vznikají takové zajímavé věci, které se nejčastěji objevují hlavně v oblasti Skotska

Skotsko

- 5 mil. obyvatel
- s VB se dostává do unie v 17. stol. → od 18. stol. zaniká jeho nezávislost (1707 - zaniká skotský parlament - důležitá symbolická entita - je zrušen na 300 let)
- a) tomu zrušení parlamentu předcházela reorganizace místní správy - Skotsko rozděleno na 9 oblastí a 53 okresů - správní reforma je zde důležitá z důvodu ohraničení jednotlivých správních jednotek → dochází k centralizaci, která nesměřuje k Londýnu, ale k Edinburgu
- b) potom dochází k vytvoření základních pravidel pro vznik demokracie - vytvoření parlamentu, ve kterém ještě nikdo nesedí
- c) potom dojde k volbám - musí existovat nějaká skupina lidí, která začne vytvářet politické spektrum
- strany - Labouristé, Konzervativci, Zelení,...
- skotský parlament je podporovaný skotskou legislativou
- Prime Minister - v čele parlamentu
- základním pramenem jsou Zákony skotského parlamentu - jsou nadřazeny zákonům spojeného království - jsou rozděleny pravomoci mezi skotským parlamentem a parlamentem VB (pod křídly Skotska - obrana státu, daňová politika a zahraniční politika)
- otázka kulturní, zdravotní, výchovy i průmyslového rozvoje
- skotský parlament má jen jednu komoru, 129 poslanců, část z nich zasedá v britském parlamentu
- VB je složena ze samostatných celků, jednotlivé celky spojuje místní samospráva, školství, kultura (ve Skotsku už i peníze)
- jasně jsou rozděleny pravomoci, které patří celku a které patří jen jednotlivým částem

Otázka indiánů v Americe

- reintegrace lidí do měst (průmysl) z venkova - to souvisí i s přistěhovaleckou politikou
- vytváření důstojných podmínek v rezervacích (venkovské končiny) - vytváření správních orgánů
- afirmativní akce - na pomoc vzdělávání, zdravotní osvěta - dělána tak, že je opět šita na míru samotné indiánské populace (jazyk, historie, lidová medicína)
- na rozdíl od USA jsou Kanadáné přívětivější v pozitivní diskriminaci
- pozitivní diskriminace menšin u nás - existence rómského parlamentu - zastřešuje rómské organizace i jednotlivce - ale neexistuje žádné územní členění a mocenská struktura → parlament vytváří vazby, které jsou spíše symbolické a často disfunkční